

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Milana Karabína a sudcov JUDr. Juraja Klimenta a JUDr. Petra Szaba v trestnej veci proti obžalovanému **P. L.** pre prečin poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. a iné prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 8. novembra 2012 v Bratislave odvolanie prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 29. júna 2012, sp. zn. PK - 1 T 50/2011 a rozhodol

t a k t o:

Podľa § 321 ods. 1 písm. b/, c/ Tr. por. napadnutý rozsudok **sa zrušuje**.

Podľa § 322 ods. 1 Tr. por. vec **sa vracia** Špecializovanému trestnému súdu v Pezinku, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e

Vyššie citovaným rozsudkom bol obžalovaný **P. L.** podľa § 285 písm. a/ Tr. por. oslobodený spod obžaloby pre skutok kvalifikovaný obžalobou ako prečin poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločností podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. a prečin subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák., ktorých sa podľa obžaloby mal dopustiť tak, že

potom, čo dňa 28. februára 2006 podpísal ako majiteľ živnostenského oprávnenia „**P. L.** so sídlom v M., J. M. X., IČO: X.“ s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine

„Dohodu o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na ich zachovanie č. 02/§56/2006/NPII“ s cieľom vytvorenia jedného pracovného miesta pre občana so zdravotným postihnutím, na základe ktorej mu bola na jeho účet č. X., vedený v S. S., a. s. M., vyplatená suma 5.846,81 € (176.141- Sk) ako refundácia mesačných nákladov, súvisiacich s nákupom zariadenia chránenej dielne a pracovnou činnosťou občana so zdravotným postihnutím za obdobie marec 2006 až október 2007, keď žiadosť o refundáciu podložil falošnými dokladmi, čím spôsobil Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine celkovú škodu 5.846,81 € (176.141- Sk), ktorá pozostávala v 75 % z finančných prostriedkov poskytnutých z Európskeho sociálneho fondu v sume 4.385,11 € (132.105,75 Sk) a v 25 % poskytnutých z finančných prostriedkov štátneho rozpočtu Slovenskej republiky v sume 1.461,70 € (44.035,25 Sk).

V odôvodnení svojho rozhodnutia Špecializovaný trestný súd uviedol, ktoré dôkazy boli vo veci vykonané a konštatoval, že na základe vykonaných dôkazov dospel k nasledujúcim záverom:

„Najmä z listinných dôkazov bolo jednoznačne preukázané, že obžalovaný P. L. formálne splnil všetky povinnosti, ktoré mu vyplývali z uzatvorenej zmluvy. Riadne a včas zamestnal vo firme osobu s požadovanou zmenenou pracovnou schopnosťou a v celom predmetnom období komunikoval s Úradom, kde riadne a včas zasielal všetky potrebné písomnosti a podklady, na základe čoho mu boli vyplatené príspevky.

Rovnako je nepochybné, že náklady súvisiace so zamestnávaním osoby so zmenenou pracovnou schopnosťou, neboli nikdy reálne skontrolované. Úrad sa uspokojil s tým, čo zamestnávateľ písomne zdokladoval. V tomto prípade však treba prisvedčiť tvrdeniu obhajoby, že nebolo preukázané to, že by obžalovaný P. L. v žiadosti o refundáciu predložil falošné doklady. Súd všetky písomnosti pokladá za pravé. V tomto smere sa ako irelevantný javí pohľad na to, akú náročnú prácu vykonával J. L. Treba vychádzať z toho, že P. L. využil legislatívu, ktorá pripúšťa zamestnať na chránenom pracovisku aj osobu blízku, a to nielen v právnom význame, ale aj z hľadiska vzájomných citových vzťahov. Je nesporné, že so svojim otcom majú veľmi dobré vzťahy. Využil informácie a možnosti, ktoré mu boli či už subjektívne alebo objektívne ponúknuté a zamestnal otca, ktorý je podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne takouto osobou. V zmluve sa povinnosti

zamestnanca vymedzili veľmi všeobecne na kancelárske a manipulačné práce. Rozsah a obsah tejto činnosti je veľmi ťažko kontrolovateľný aj v prípade, že by ku kontrole plnenia zmluvy priebežne došlo. Nie je možné vyvrátiť obhajobu obžalovaného a tvrdenia niektorých svedkov, že išlo najmä o poradenstvo, kontrolu práce vlastného syna a rôznu pomoc v čase, keď prevádzka nemala úradné hodiny. Ani skutočnosť, že zamestnanec J. L. sa nezapisoval do knihy príchodov a odchodov, nevyvracia túto obhajobu. Súdu sa javí ako logické, že syn to od svojho otca nevyžadoval, napr. preto, aby ho neurazil. Tu treba poukázať na to, že fungovanie tejto firmy v období rokov 2006 - 2007 sa javí tak, že mala rodinný charakter. Treba poukázať aj na to, že v tejto knihe sa nenachádza ani dochádzka samotného P. L. a I. H. Ak by len zápis do tejto knihy mal byť kritériom pracovnej výkonnosti J. L., tak v danej situácii nemohol byť problém, aby to bolo vyznačené bez ohľadu na reálnu prítomnosť pracovníka na pracovisku. Môže sa to javiť ako nespravodlivé voči ostatným pracovníkom, ale bez zásadného právneho následku. Je nepochybné, že už uzatvorená zmluva medzi Úradom a P. L. nevyžadovala presne stanovenú pracovnú dobu. V konečnom dôsledku je potrebné uviesť, že pohľady na pôsobenie J. L. vo firme sú dva. Jedna skupina svedkov, a to I. H. a ďalšie bývalé zamestnankyne majú názor, že takmer vôbec nepracoval a druhá skupina svedkov tvrdí, že pomáhal často. Pri pracovnom zaradení tzv. kancelárske a manipulačné práce to nie je možné exaktne odkontrolovať, ani v rovine administratívnej a už vôbec nie vyhodnotiť z hľadiska trestnoprávnych následkov pre zamestnávateľa.

Čo sa týka ostatných dodatočných nákladov, ktoré sa mali premietnuť do zakúpenia najmä administratívnych zariadení pre osobu so zmenenou pracovnou schopnosťou, k tomu súd poznamenáva, že výsledky dokazovania sú nejasné a rozporuplné. Svedecká výpoveď I. H., ktorá je k osobe obžalovaného P. L. vo vzťahu až nepriateľskom a naopak, čo vyplýva z množstva pripojených obžalôb a rozsudkov v spise, nemožno vyvodit' žiadny presvedčivý záver. Ostatní svedkovia, ktorí sa v predmetnom období zúčastňovali na chode firmy, podľa názoru súdu nevy povedali jednoznačne a presvedčivo v tom smere, či P. L. zakúpil a dal reálne využívať tieto prostriedky práve a len J. L. Toto malo byť predmetom priebežnej kontroly Úradu, ktorá však nikdy nebola vykonaná. S veľkým časovým odstupom už nie je možné dospieť k žiadnemu presvedčivému záveru, či napr. notebook, tlačiareň a iné tieto zariadenia boli využívané len pre potreby J. L.

Na základe vykonaného dokazovania, po vyhodnotení všetkých dôkazov jednotlivo a súhrnne, súd v zmysle zásady v pochybnostiach v prospech obvineného dospel k záveru, že nebolo nepochybne preukázané, že skutok, ktorý sa obžalovanému kládol v obžalobe za vinu, sa stal. Preto obžalovaného P. L. oslobodil spod obžaloby.“

Proti tomuto rozsudku ihneď po jeho vyhlásení zahlásil do zápisnice o hlavnom pojednávaní odvolanie prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, ktoré následne odôvodnil takto:

„Z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že súd vyhodnotil jednotlivé dôkazy jednostranne a priklonil sa k dôkazom, ktoré svedčili v prospech obžalovaného P. L. Z celého konania je evidentné, že obžalovaný P. L. skutočne využil legislatívu vo svoj prospech, ako aj skutočnosť, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine nekontroloval jeho prevádzku a plnenie „Dohody“, preto si ani neuplatňoval náhradu spôsobenej škody.

Obžalovaný predkladal úradu práce doklady, ktoré preukazovali, že J. L., osoba so zmenenou pracovnou schopnosťou, pracuje u neho, teda, že pre neho vytvoril chránenú dielňu.

Zo svedeckých výpovedí I. H., M. J. a svedkyne H. však vyplynulo, že J. L. nikdy v soláriu nepracoval, chodil iba občas navštevovať svojho syna - obžalovaného, posedel s ním asi hodinku, dal si kávu.

Ak by súd považoval výpoveď I. H. za tendenčnú, ktorá je v súčasnosti znepriatelená s obžalovaným, ostatné svedkyne nemajú dôvod klamať súdu a teda vypovedať v neprospech obžalovaného.

Naopak, ďalší svedkovia, napr. A. K. a jeho priateľka M. P., ktorá sa u obžalovaného neskôr zamestnala, tvrdili, že J. L. niekedy v dielni pomáhal pri čistení solárií.

Okrem toho, že uvedené osoby sú zárobkovo závislé na P. L., a teda vypovedali tak, ako vypovedali, obžalovaný na rozdiel od nich zas uviedol, že J. L. mu vypomáhal v administratívnych prácach, keďže bol skúsený podnikateľ.

P. L. sa zjavne snažil navodiť skutočnosť, že všetky pracovné prostriedky, o ktorých kúpe predložil doklady - kopírovací stroj Bizhub 162 v hodnote 29.500,- Sk, pracovný stôl pod počítač v hodnote 8.932,- Sk, registračnú pokladňu - program Neptune v hodnote 24.600,- Sk, registračnú tlačiareň EPSON TM - 210 v hodnote 3.900,- Sk, notebook Travelmate 2413 LM v hodnote 29.274,- Sk, ktoré si dal preplatiť, výslovne používal jeho otec J. L. v chránenej dielni, hoci tam tento vôbec nepracoval.

Napriek tejto skutočnosti - že J. L. v soláriu nepracoval, predkladal obžalovaný mesačne žiadosti o úhradu mzdy J. L. aj so všetkými náležitosťami, ktoré zamestnávateľ platil za svojich zamestnancov, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine. Tieto mu boli následne vyplácané, bez akejkoľvek kontroly a overenia zo strany úradu.

Navyše pracovné prostriedky sa v soláriu ani nenachádzali, čo bolo potvrdené viacerými svedeckými výpoveďami a je otázne, či ich J. L. vedel i obsluhovať.

Rozporným sa javí tvrdenie svedkov, ktorí uvádzajú, že J. L. pomáhal pri údržbe solárií a jeho syn - obžalovaný zasa, že robil administratívne práce.

V dochádzkovej knihe zamestnancov solária, ktorá mohla potvrdiť skutočnosť, že J. L. tam skutočne pracoval absentuje jeho prezencia i podpisy o prítomnosti v práci.“

Na základe uvedeného prokurátor v odvolaní vyslovil názor, že vyšetrovaním, ale tiež na hlavnom pojednávaní bolo dostatočne preukázané, že obžalovaný P. L. naplnil znaky skutkových podstát prečinu poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev podľa § 261 ods. 1, ods. 2 písm. a/ Tr. zák. v jednočinnom súbehu s prečinom subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 Tr. zák., považuje oslobodenie obžalovaného P. L. spod obžaloby za nedôvodné a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok zrušil a prikázal prvostupňovému súdu opakovane vo veci konať a rozhodnúť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe včas podaného odvolania preskúmal podľa § 317 ods. 1 Tr. por. zákonnosť a odôvodnenosť výroku napadnutého rozsudku, proti ktorému odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo a zistil, že odvolanie prokurátora je dôvodné.

Rozhodnutie prvostupňového súdu je založené na neúplných skutkových zisteniach, pričom sa súd nevyrovnal so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie. O správnosti záverov prvostupňového súdu má odvolací súd pochybnosti a na objasnenie skutkových zistení treba niektoré dôkazy opakovať, resp. je potrebné vykonať ďalšie dôkazy.

Nie je podstatou obvinenia obžalovaného, že by predkladal falošné doklady v tom zmysle, že by nejaký dokument ním predkladaný príslušnému úradu nebol pravým dokumentom, či už išlo o žiadosti, potvrdenia, výkazy, faktúry apod., ale v tom, či ich obsah, ktorý v nich obžalovaný deklaroval, zodpovedá skutočnosti. Je evidentné z obžaloby a obsahu spisového materiálu, že „falošnosťou“ sa rozumel nesúlads deklarovaneho obsahu dokladu s realitou. Nebolo tiež rozhodujúce, že obžalovaný zamestnal svojho otca, lebo to sa mu nevyčítalo ani zo strany Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine, ani nekládlo za vinu v obžalobe, ale podstatné bolo to, či táto osoba aj reálne, osobne vykonala tie práce a v takom rozsahu, za ktoré bola ÚPSVaR v Martine preplatená mzda, deklarovaná obžalovaným, že bola vyplatená jeho otcovi J. L. To znamená, že rozhodujúce bolo, či táto osoba, bez ohľadu na to, že išlo o otca obžalovaného, sama vykonala taký rozsah prác, aký deklaroval obžalovaný a či pracovné zariadenia a pomôcky, na ktoré boli vynaložené prostriedky z Európskeho sociálneho fondu a zo štátneho rozpočtu SR, viazané výlučne na chránené pracovisko, vytvorené pre jednu osobu, boli používané práve touto osobou so zníženou pracovnou schopnosťou. Ak by mali byť používané inými osobami, bolo by to obchádzaním podstaty dohody o poskytnutí nenávratného finančného príspevku na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska, lebo jej podstatou bolo, že muselo ísť o osobu so zníženou pracovnou schopnosťou.

V oboch naznačených smeroch dokazovanie nebolo vykonané v postačujúcom rozsahu a predovšetkým ostali nepovšimnuté závažné skutočnosti výrazne spochybňujúce záver súdu, že nebolo dokázané, že sa stal skutok, ktorý je predmetom obžaloby.

Tak ako sa uvádza v odvolaní prokurátora, okrem svedkyne I. H., ktorej výpoveď súd prvého stupňa nepovažoval za presvedčivú, pre jej nepriateľský pomer k obžalovanému, hoci rovnaké okolnosti mali byť na strane obžalovaného, viaceré svedkyne vypovedali rovnako ako ona, že otec obžalovaného v prevádzke solária, ktoré malo byť chráneným pracoviskom pre jednu osobu, nepracoval a iba občas chodil navštíviť syna. Z nich len svedkyňa S. H. na

hlavnom pojednávaní, skôr s poukazovaním na odstup času vysvetľovala, že s určitosťou nevie, či J. L. v soláriu pracoval, ale skôr naznačovala, že J. L. pomáhal A. K., ktorý robil údržbu solárií. Ako ona tak aj svedkyne M. J. a T. K. v prípravnom konaní jednoznačne vypovedali, že J. L. na údržbe solárií nepracoval. Svedkyne M. J. a T. K. to potvrdili i na hlavnom pojednávaní. Pokiaľ prvostupňový súd k ich výpovediam zaujal stanovisko, že nevypovedali jednoznačne a presvedčivo, nevysvetlil konkrétne u každej z nich, v čom ich výpovede boli nepresvedčivé a nejednoznačné. S tým sa bude musieť v novom konaní prvostupňový súd vyrovnat', čo z výsluchu tej ktorej svedkyne možno považovať za dokázané a čo nie a to vrátane svedkyne I. H.

Z predložených listinných dôkazov vyplýva, že obžalovaný vykazoval u J. L. v inkriminovanom období vlastne plný počet pracovných dní a pracovných hodín.

Preto v novom konaní pri ďalšom dokazovaní treba upriamiť pozornosť na to, aký rozsah prác obžalovaný vykazoval v jednotlivých mesiacoch na osobu svojho otca J. L. a v nadväznosti na to, čo malo byť podstatou vykonávaných prác pri údržbe solárií, či vôbec mohol J. L. taký rozsah prác, v takom počte hodín, vykonať, ako deklaroval obžalovaný pri uplatnení si refundácie mzdy J. L.

Je treba zistiť odborným lekársym posudkom (k tomu zadovážiť pôvodný posudok, ktorým bola stanovená obmedzená pracovná spôsobilosť J. L.), v čom spočívalo 71-percentné zníženie pracovnej spôsobilosti J. L., otca obžalovaného P. L. a podľa konkrétneho charakteru konkrétnych údržbárskych prác na soláriách žiadať vypracovať odborné vyjadrenie posudkovej lekárskej komisie, či konkrétne tie vyžadujúce údržbárske práce na soláriách, ktoré bolo nevyhnutné urobiť, mohol vykonávať J. L. vzhľadom na 71 % obmedzenie jeho pracovnej spôsobilosti. Vyjadrenie praktického lekára MUDr. S. H. je z tohto pohľadu nepostačujúce, lebo je skôr všeobecné, bez prihliadnutia na to, v čom bola pracovná schopnosť J. L. obmedzená a aká náročná mala byť konkrétne vykonávaná práca pri údržbe solárií.

Je treba vypočítať ako svedka osobu technika menom B., ktorý predviedol osobám pracujúcim v soláriách, ako sa tieto majú udržiavať. Nech uvedie, v čom táto práca spočívala a koľko hodín práce na údržbe jedného solária mesačne bolo nevyhnutných a od toho odvodene všetkých, ktoré v inkriminovanej prevádzke boli nainštalované. Ak by tento svedok

nebol dostupný, je potrebné na ten účel vyžiadať odborné vyjadrenie inej znalejš osoby zaoberajúcej sa prevádzkou a údržbou takých solárií, o aké malo ísť v inkriminovanej prevádzke.

Je treba vypočúť ako svedkyňu účtovníčku N., ktorá spracovávala mzdy vo firme obžalovaného P. L., či ich robila aj pre J. L. a na základe čoho, na základe akých podkladov ich spracovávala.

Bude potrebné vyžiadať si zmluvu od firmy H. medzi touto firmou a spoločnosťou M., s. r. o., na základe ktorej J. L., vykonával v inkriminovanom období práce pre firmu H. v M. – P., resp. okrem zmluvy je potrebné zadovážiť všetky potrebné a dostupné doklady preukazujúce rozsah vykonaných prác J. L., resp. jeho firmou M., s. r. o. pre firmu H. v období od februára 2006 do októbra 2007. Podľa toho potom porovnať s rozsahom vykazaného počtu dní a hodín, ktoré mali byť odpracované J. L., ktoré vykazoval obžalovaný pre Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine za jednotlivé mesiace inkriminovaného obdobia. Zisťovať treba, či bolo zlučiteľné, aby vôbec mohol J. L. taký rozsah prác súbežne vykonať, ako tých, ktoré mal vykonať pre firmu H., tak aj tých, ktoré boli vykazované obžalovaným v prevádzke solárií.

Opakovať treba dokazovanie výsluchom svedka A. K. k obsahu dohody medzi ním a obžalovaným o vykonávaní prác na údržbe solárií, aký charakter mala táto dohoda, či išlo o písomnú formu, aký rozsah prác bol dohodnutý a výška odmeňovania a podľa akých kritérií bola odmena stanovená a ako bola vyplácaná a nadväzne na to treba zistiť na príslušnom daňovom úrade priznanie a výšku dane z príjmu za vykonávané práce A. K. vo firme obžalovaného P. L.

Keďže medzi nakúpenými zariadeniami preplatenými z prostriedkov dotknutého fondu a štátneho rozpočtu bolo i také zariadenie ako registračná pokladnica s programom Neptún, ktorý sa na ňu viazal, treba vypočúť svedka J. L. ako s touto pokladnicou pracoval a osoby pracujúce v dotknutej prevádzke salónu, či zodpovedá skutočnosti, že by s týmto príslušenstvom J. L. pracoval. K tomu vypočúť aj svedkyňu Ing. B. M., či zodpovedá obsahu a zmyslu uzatvorenej dohody, ak pre chránené pracovisko mala byť zakúpená registračná pokladnica s programom, aby mohla byť vôbec využívaná niekde inde, než na tomto pracovisku. Na podobnú otázku nech sa svedkyňa vyjadrí aj pokiaľ

by malo ísť o kopírovacie práce niekde inde a nie v chránenej dielni na zakúpenom a z fondu a štátneho rozpočtu preplatenom kopírovacom zariadení, ktoré navyše mali byť aj patrične označené o aké zariadenia malo ísť, na aký účel určené a z akých prostriedkov uhradené. Nech sa svedkyňa vyjadrí, kde sa tieto zariadenia nachádzali v čase, keď sa vo veci začalo preverovanie činnosti obvineného v súvislosti s inkriminovaným činom.

Dôkazy, ktoré boli doteraz vykonané i tie, ktoré sa majú opakovať a doplniť, bude treba starostlivo vyhodnotiť spôsobom predpokladaným v § 2 ods. 12 Tr. por. a potom vo veci zákonne a spravodlivo rozhodnúť.

Na základe týchto dôvodov rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako sa uvádza vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 8. novembra 2012

JUDr. Milan K a r a b í n, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Gabriela Protušová